

کریکار

1424ک / 2004ز

به بۆنه‌ی یادی هه‌شتا سال تیپه‌ر بوون به‌سه‌ر

رمانی سونبولی خیلافه‌تی ئیسلامی

پیشکەشه

به‌و موجهیدانه‌ی له هینانه‌وه‌ی

خیلافه‌ت نائومید نابن.

کریکار

2004/3/3 يادى تىپەر بوونى ههشتا ساله بهسەر رمانى سونبولى خيلافهتى ئىسلامى له ئىسلامبول ئىستانبولى تورکيا . که له 1453/5/29ى زايينيدا سولتان محمد الفاتح گرتى و کرديه پايتهختى ئىسلام . ئەو کاته گەرچى سولتان هيشتا تهمهنى 24 سالان بوو بهلام سام و ههيبهتى خوئى و ئوممەت و خيلافهتهکهى وا چووہ دلى رۆژئاواوه ، که ئەگەر کهشتى بازرگاني عوسمانى بچوايهته بهندهرهکانى جينهواو بوندوقيهى ئىتاليا ، گەر سى مانگيش بماياتهوه کهنيسهکان - له ترس و شهرم و ريزدا - زهنگيان لى نهدهدا ! بۆيه که سولتان محمد الفاتح کۆچى دوايى کرد پاپاي رۆما فهرمانى دا سى شهوو سى رۆژ زهنگى خوئى له کهنيسهکانى رۆژئاواوه لى بدریت .

.....

ههفتهى دووهى شوباتى 2004 هو له زيندانىكى ئينفيرادى ئوسلۆدام . وهکو ئوممتهتهکهم ههتيووم و سالانى 1909 همان نهماوه شريف پاشايهكى كورد سهفيري عوسمانى بيت له ستۆكهۆلم و بيت لهسهرم ههلداتى !

له زيندانم و سۆزىكى دهرويشى بۆ خيلافهت گهرووى گرتووم و دەم ههژينى .. چاوم ناوهته سهر يهك و سينهه دهليى پووره ههنگهه رووداوه تىكچرژاوهکانى ههشتا سالهى ههتيووى ئەم ئوممتهته له ميشکمددا جمهيان دى ..

کارهساتى رمان و ئوممتهتى سهر برآوو رهنجى بى سوودى کاردانهوه عاتيفيهکان .. پاشان رهنجى هۆشيارانهى ئيمام بهنناو مهوودى و محمد ناسر رحمهم الله پاشان زيندان و خوئنى ههزاران ههزارى وهکو سهييد قوتب .. ئينجا مهكرو پاشقولى ههلبژاردنه قهلبهکان ! .. دواييش لافاوه خوئنى ئەفغان و مهندناو جهزائير .. سهربارى ههوانيش شالوى نوئى خاچپهريستان و شهلاتيتى ئەمريكا !

له زنجيرهى ياداوهريدام :

قوئاغى يهکهم : ههفتاکانه ..

وينهى دهبهريک راچوونى چوار تهوژمى ژينه : سيکس و ههستى نهتهوهيى وچينايتى و گهپانهوه سهرخويه .. له ههر چوارلاوه بانگههشت و ئاماژهه سۆزى چرينه ..

قۇناغى دووھم : پازدە سالى دواییمه ..

سالانى ناسۆرى بوونه ..عهودالى دووى سهپانىكم ، وهك ههلق دابیته مهلق .
شاران بخته گهر . بهلام داخم ، لهملا مهلق كالى دهم باكهى عهوله مهيه و لهولا
وهزير به فیتیكى موفتى تهزوير خهرمانه كان دهسوتینی

لهولا به پیی پلانى ژیر ، له ژیر ئالای سهلیبانا ، مهشقی شیرو پلنگی راوه ، لای
مهش قهساب شیرزاد بو پیست كهول دهكات ، تا بیکاته دیاری دهستی بو دیوه خانى
نه جیبزاده كانى دهورى بوش و بلیر .

قۇناغى سییه م : بیست سالى دوا ..

هیواوكسیه و سویی جهولانه .. سووربوونه لهسه رئه و ئامانجهى دهلیى بنیاتنانى
ئههرامیکه ، له دهشتیكى بیرونى دوور ، به نهینی و له ژیر چاوی ئهستیره گهرۆكه
چاوزه قهكانى سی ئای ئهی !

دهلیی هانكه هانكى سوارچاکیكى سهركه وتووی زورانبازيه كانى سپارتاكۆسه و
شیره كانى به خنكاوی خستوته لاو چاوه پروانى ئاماژهى ئیمپراتوره ئازادى كاو
رییدا بیته وه ، تا دار الاسلامه كاوله كهى چاكاته وه

خهلكی دهلین شایانیتی و ئیمپراتوروكاسه لیسه رقنه كانى دهوروبه ری دهلین :
نابی و ناشی !

.....

www.regayrasty.com

سۆزیک بو خیلافهت

2004/2/13-10

قوناغى يەكەم

(1)

سەرەتام بوو

لە دوو رىيانىكى ژىنى ..

پىش گۆلمەزى سۆزۈ ژىرى

ھەرزە بىرى ..

دوور لە كارىگەرى بىرو

فەلسەفەى ھىچ دىدو دىنى ..

لەسەرەتاي

دىدى لىل و

سۆزى ويل و

تىن و تەوژمى لاويدام

دنيايەكى فراوانى

بى شوانىيە !

پَر جوانییه

له ناویدام !

ژنیش ژنهو

له تاویدام !

له پَر دهستی

له فواره‌ی

هه‌ست و چه‌زیکی سه‌رکه‌شا

بووم .. تاوی دام :

حه‌یفه نه‌بیته فه‌ره‌ادی

بۆ (شیرین) ی !

(2)

دیسان هیشتا سه‌ره‌تام بوو

گروگالی دل‌داری بوو

تازه شوخیک به‌ته‌مام بوو

سەرەتامە ..

دوور لە (نەكەى) هەموو دینی!

سەرەتاتكەى سەرە(تام)ە ..

كوردایەتیش

بۆ ئالای كورد ..

شەپۆلى خۆى دیناو دەبرد ..

بۆ بارزانى

درشت و وورد

بیری جام بوو!

— نەك ئەوہى وەك من نەمام بوو

پیری سەد سال —

بۆ كورەى خەبانى خام بوو!

دەستىكى دى

لەسەر و گەردنم ئالاً :

– هەر فهراهادیکی بی وولات

بۆ ئافرهتی

گیان ببه خشی!

نه خشه و ئالو دروشمی کورد

که ی دهنه خشی!؟

– بژی بمره بۆ رزگاری

ژن (می) یه .. نه ک

گه مژه و گهلۆری دلداری!

گه نجیش بۆ هیوای میلله ته

نه ک بۆ یاری!

(3)

وا دیاره ئەم سه ره تایه

سه ره خه ته!

بۆ ريبازو

به رده بازو

سه ره په ته !

ئه مجاره يان

له جيبى دهستى

به ئه نقهستى

شاراوهى ئه و ديوو مه بهستى !

– قاقايه كى ترس و گالته

دههات . دهتووت نركه ي ديوه !

دهيووت : گه مژه ،

ئهمه ي ئيوه

خه وى خيوه !

ئهمه شه رى ده سه لاته

بۆ سه رمايه دارى شاره

يا بۆ ئاغاي ئەو ديو كيۆه !

پلانی هەردوو لایەنیش

يا مۆركى

يا خود مۆرىكى

سايكس/پيکۆى هەروا پيوه !

ئەمەى كوردیش

ختووكەى غيرەتى لاوه !

بۆ شەرەشۆقى ئاغەل و

پووشى (نەخوراوى سووتاوه !

ئەمەى هەشه

هەر قور بەسەرييه و هەشه !

پیلانی کابرای سورفلی

شەبقە ره شه !

سەيرى ميژوو

سہیری کہن .. نژیک و دووری

شورشی گہلان

سپی و سووری

ململانی و

تیکچرژان و

ہہموو شہریک

دہبہریک راجوونی چینہ

بو گورینی

باری ژیان و تابووری

نہ پھیوہندی بہ دلداری و

نہ بہ گہل و

نہ بہ دینہ !

سەرەتايە

سەرەتايە كى سەرگەرمى

چەندو چوونە !

گۆلمەزىكى رۆژانەيە و

ئالوگۆرى راوبۆچوونە !

سەرەتايە

يا لاي كورديش سەرە(تايە) !

نیشانەي وىلى ريگايە

يا پەتايە !؟

سەرەتاي دۆزىنەوويە

يا وون بوونە !؟

لە گەرمەي ئەم سەرسەدايە

بانگى مزگەوت !

هاتە گۆرى !

ہی مہ لایہ !

ئویش خزیہ نیو کوری !

بہ تہمایہ

را بگوری !!

مہ لا دہلی :

— تہنہا دینہ

تاک پھروہردہی سہربہرزی کا

تاک سہر راست و

دوور لہ درؤو

دوور گزی کا ..

دوور لہ ہموو خیانت و

دوور لہ زیناو

دوور دزی کا ..

— تہنہا دینہ

باوهشی پر سۆزی ژینه
بانگه وازی خواوویستییه ..
– تهها دینه

دهنگی زولالی ئازادی ..
هیوای شادی ..

بهلام داخم
نه ما مناره و خیلافه و
سایه دادی ..

– بویه ویلین
لیک لا لووت و پهرته وازه و
هموو ههر (سهراب) ده کیلین ..
سه رایی ئه مهش
هه ندیک ده لین :
ده بی مزگهوت بروخین و

دين جي ھيٺين !!

– مه لا دهلي :

ٺهه م دابر بوون و بهش بهشه

بو گهل و چين

چون و ههر چين ؟

دوای رمانی مناره بوو !

ٺهه م ش فیتی شه بقه ره شه !

له ٺهنده لوس تاوه کو چين

يه ک دين و يه ک دهسه لات بوو

دهيان ديدو

سه دان بيري له خو گرت و

دهيان گهل و

سه دان زمان و زار گوتن

هه موو خه لکی يه ک وولات بوون !

ته قاویتی پیره میردو

شیری منال

ئه مری ره سمی خیلافهت بوو

پیش هه زار سال!

به لام ئه مرۆ

کوا عه مامه و مناره مان!؟

کوا جیهادو

کوا غیره تی ئه مجاره مان!؟

+ ئه م مه لایه

شاره زایه!

ئه م قسانه ی

سه ره تای ههستی ریگایه ..

ئه م مه لایه

خاوه ن دینه!

گۆشه نیگا فراوان و

پشوو دریژو گه شبینه ..

ئهم مه لایه

به م دینه یه ، پیشه وایه !

به لام هه ی داخ

دهستی کۆله !

ههم غه ریه و دهوری چۆله !

باشه ئه دی

بۆ مه لای دی

هیچ دیدو رای وایان نه دی !؟

دیاره مه لای ئاوا سه رن

ئه واتی دی ، بی زمانن ..

یان کاسبی پاروه نانن ..

لیره و لهوی و لهولا تریش

هەر هین و سه لامه تی یه !
خۆ ئه وانهی لای ئه مانن
تا ده مرن ویلی (ئه مان) ن !
تا ده مرن هەر جاش مه لان و
کلکی کهرن !!

قوناغی دووهم

(5)

یه ک سه ده یه
وولاتی مه
گه ورپو خانه !
چی زیاد ده کات ؟
ئه شکه نجه ی زیندانی بیرو
قه ساجخانه !

جاری ٲهوی سهر کردهیه

یه ک سهدهیه

دینی کورسی و

دنیاشی فهرج و گهدهیه !

خوی و حاشیهی دهلهوهرن

لهسهر گهلیش

جهللاده کان سهگی پاسن

ههر دهورن ..

ٲهوانهش که ههلهوهرن

میدیاپیه کانی دهم شرن

ٲهوانهی که

غهبغه بهیان دا که وتوو هو

زمان لووسن ..

به حساب ٲههلی ٲینووسن ..

ئا ئه وانەش كه چاوشورن

هه ره موو پيري هاملان ..

روژ چونه ؟ خو وا ده گورن !

(راويژكار) و

دههول كوت و

شاعيري دهوري سولتانن !

(وهستاي قسان و

كوله واري دهستانن) !

ئه و خه لكه شي كه دهبييني

حه په ساون !

زوريان كويله ي ئيرادهو

بلق و كهف و

پووش و په لاشي سه ر ئاون !

(ئيممه عه) ن و (1)

تەسلىمى مۆنجى لافاون !

ئا ئەوانەش

كە لە مزگەوتا چەماون

مەلاكانىش

زۆريان ھەر گومان لىكراون !

ئەوانى دىش

گىلە پياون !

كەرپو كونتىن !

كورد واتەنى : ئاۋ لايداۋن !

نەلىي : (قەينا

مۈستەزەفەنى داماون !

ھەرچىيەك بن خۆ نويژ ئەكەن !)

+ نا .. ئەمانە ھەم دىن كوژن

ھەم بۆ ھەوجارپ

يا مه قسه له (2)

ملى خوڤيان دريژ ته كه ن !

باسى (كار) يان له لا بكه

نه وه ك جيهاد

نه ك خيلافه !

خو له دينه كesh گيژ ته كه ن !!

ته م پيرانه

هه مووى مردووى سه رزه مينن !

ته وانهى زيندوون

له مان جيان !

له زيندانن

يان هه لاتوون

يان له چيان !

زوريش هه ن له بنى بيران !

لە زنجیران !

رق ئەستوورن !

شوانیان ھەبێ

بە روژی روون

پیستی شای پاشا ئە گوورن !

کە دەبینی لە حەشمەتان

بە پیل و لەپی زبری خۆ

پی دە کەنن !

ئەووە چونکە لەم سەردەمە !

بۆ عەولەمە

بیرە نەوتی ئەم عیراقە

بۆ تیکە نان

وہ کو گۆران

بۆ کۆلبەنکیان

به بی گوران !

بۆ هالبیرتان

هه لده کهنن !! (3)

قوناغی سی یه م

(6)

هاتمه قوناغی رهنج و خوین

دیمیت دووری ..

به دهر له کات

به دهر له شوین

بی جوگرافیای ، بی سنووری !

به لام له ناو ناخی منا

له نیوژان و ئاخی منا

سايه‌ی نووری !

سه‌دان خه‌ونم پیتته‌وه دی

بیته‌وه دی ..

له خه‌ویکا :

له جه‌نگه‌لیکم زور به سام

هه‌ر هه‌له‌مووت

ویل و برسی

تاک و بی چه‌ک ده‌هاتمه دووت !

له خه‌ونی تر :

له (حه‌مرا) تاکو (تاج مه‌هل)

بو هه‌ر شوینه‌واریک که بووت

جی به جی سه‌رم هه‌له‌گرت ..

له هه‌ر جییه

که وه‌ک عاشقی ده‌مپرسی

هیند غه ریب بووم

خۆم ده ترسام !

تا یه کی ریی نیشان ده دام

هه زاران کهس به ته وسه وه

پیمیان ده ووت :

عاشقه رووته

تا که ی ویلی

له دووی کلاوی با بردووت !؟

(7)

نازیزه کهم

ئهوی له م باسه سه ر کاسه

ئهوانه ن که پیمان وایه

ئهوین و خوین و رهنجی مه

سۆزى تاسە

پېيان وايە

بوونت بازيكى ميژووه

هيواي ديدارى سەر له نویت

خهونى نهزوۆكى زيندان و

ورپينهى ژير قههر و ژان و

سۆزى باسيكى پيشووه!

ههشتا ساله

نه ك تهپ و توژ

تاويره بهرد

له گوڤو ناوى نيشتووه!

پېيان وايە

دين هەر له كوئجى مزگهوتە

ميژووى دووره!

که له پوره!

شیاوی ناو ههرد و بهرد و

خه له وه تگایه کی نه شکه وته!

چی په یوه ستی

بیری سیاسی و بیر ه نه وته؟!!

نه و دینداره ی سیاسی یه

نه وی له م باسه گه شینه

بیری نامۆ و

لا په ریده و

مهستی دینه!

ئا نه م شینه

که سه رزاره کی بو دینه!

په یژه ی سیاسیه تمه داران و

گورزی قینه!!

+ لى گهرى با ههر برپسن

ئەمە تەونە!

فاك و فيكى

جادوو گهرانى فيرعهونە

شەرى بانگهوازى خوايى و سىدارەيه

ئا ئەمەشيان

كە تىنى قىنى پرژاوى

هەشتا سالى ئەمجارەيه

هەر بۆ مەفحى

هەستى بوونى منارەيه!

بەلام ئىستا لەوسا زياتر

تۆ سونبولى

ئىسلامبولى

که هه‌رزه بووم

وام ده‌زانی

مه‌عشوق بی‌عاشقی وونه

بوونی نۆش به بوونی منه!

ئێستا هه‌ر خۆم

بی‌ماندوو بوون و سره‌وتن

دوای سه‌د گلان و

ئه‌نگوتن

دوای زیندان و

له‌پێ‌که‌وتن

هه‌ر له‌ دووی تو

دیم و ده‌پۆم

له‌وساش زیاتر

په‌ریشان و عه‌ودالی تۆم!

هۆ فاتیحی قەد منارە

وەرەوہ بۆم

ئەوی پەنای بە کەعبەشە

ھیرشی قەشە

دنیاى لى کردۆتە خاچ و

تەننەت لە بەیتول حەرام

لە سیدارەى ئیبنوز زوبەیریش (4)

بى بەشە!!

هۆ فاتیحی قەد منارە

وەرەوہ بۆم

ئوممەتە کەت سەرى تەقى

بە زەنگى رۆم!

ٲازيزه كه م

كه رچى وونى

كه رچى رهنگه

له مهمله كه تى ديوا بى!

له قولهى قاف

يا له هه لديرى كيوا بى!

يا لاي جنى

يان زيندانى

ژير گيژاوه كهى بهرمودا و

له قولايى

زه ريا لوشيكى بى بنى!

له هه ر كوى بى

ته وهرى عهزا و پرسه مى!

بوپه ويوردى سه ر زمان و

ھۆی زیندان و

سونبولی (دیاری) عه شقیکی

ئەم باسەمی ..

گەرچی بزری

ھیزی ھزری

قەلای عیززەتی خوا ویستی و

سایە بوون و

رېگەى سەر بەرزى مردن و

پېپلیکەى رېزى شەھیدی و

ھیوا و ئاوات و تاسەمی ..

تۆ کەشى ئازادى چیا و

چەترى سوکنا و

ھەناسەمی ..

من بە تۆم و

تۆش لەم زەمانی عەولەمە

پێناسەمی ..

بۆیە ھەر دۆزینەوہشت

ھیوای دادە

گەران لە دووت پەرستەنە و

ھینانەوہت

حەوت دەرمانەکەى جیھادە⁽⁵⁾!!

www.regayrasty.com

پەرەوین

(1) ئیممەعە : خەلکی بوودەلەو بی راو لاوازە کە لە نەبووی خۆیدا ھەمیشە شوین قەرەبالغی خەلکی دەکەویت و بە ھەموو کەس دەلیت لەگەلتتدام ! ووشەکەش کە عەرەبییە ھەر لە (رنا معک) ھوہ ھاتووہ . پیغەمبەر ئی*اللہ علیہ وسلم دەفەرموی مەبنە ئیممەعە : (لا تکنوا امعہ) . ئەم تەعلیماتە بوو کە ھەموو کەسیکی ئوممەتی موسولمانی لەسەر ھەستی بەرپرسی پەروەردە کرد نەک : (کە چوویتە شاری کویران دەبی دەست بە چاووتەوہ بگریت) ! یان (من لەگەل عام یان عام لەگەل من) یان (دەستیک نەتوانم ببیرم ماچی دەکەم) بۆیە نیو ملیۆن جاش لە کوردی عیراقدا لە نیوان سالانی 1988-1990 دا دروست بوو !!

(2) مەقسەلە : تەوریکی زۆر دەمپان بوو ، بە داری وەک سیدارەوہ ھەلدەواسرا ، پاشان تاوانبارەکیان دەھینا کە بریار بوو سەری بە تەورەکە بپەرینن ، سەریان

له نیوانی دوو تهخته وه له سهر لا راده گرت و ته وره که یان ئازاد ده کرد تا به توندی بیته خواره وه و سهری کابرا بپه رینیت له شۆرشی فره نسادا رۆب سپیری سهر کرده ی شۆرش به م ئامیره سهری چل هه زار دینداری پی بری ! له کاتیکدا که سیسه د هه زاری تریش ئاماده ی سهر برین کرابوون ، به لام باش بوو خیانهت له رۆب سپیر خوی ده رکهوت و ئه وان ئازاد کران و ملی رۆب سپیریش که وته بهر مه قسه له که ی خوی . نوخشه ش بیت له تاغوتانی وولاتی مه .. ئامین

(3) گۆرانی شاعیر له شیعیکیدا به ناوی (له بنی بیرا) وینه ی کریکاریک به شیعی ده کیشیت که له بنی بیریکدایه و ده لی : تا هه لکه نم رۆتر ده چم

هه ی قور به سهر کور و کچم

بو ئه و هه وله ی بۆیان ئه ده م

تیکه ی ووشکیان ناگاته ده م

منیش لیم وه رگرتو وه و کردوومه ته بیره نهوت بو کۆلبه نکیان که کابرایه کی به ریتانی بوو تا سالی 1973 بری 5% ی نهوتی که رکوکی ده درایه به و هه نجه ته ی ئه و دۆزیویه ته وه .

هال بیرتانیس کۆمپانیای گه وره ی ئه مریکایه بو بازارگانی نهوت ، که دیک چاینی جیگری سه رۆکی ئه مریکا جورج ده بلیو بۆش به رپوه به ری راپه راندنیتی ، که له سالی 1995 دا له پرۆژه سته مکارانه که ی نه ته وه یه کگرتو وه کان که ناونرا بوو نهوت به رامبه ر به خۆراک به شه دزی دیک چاینی 34 ملیون دۆلار بوو (ئیندیندت - 2002/9/15 نووسه ر : ئه ندریه کامبل) ئیستاش کۆنترۆلی هه موو نهوتی عیراق دراوه به هال بیرتان . ته نها له شه ش مانگی 4-2003/10-10 دا چوار ملیار دۆلاری له بازارگانی نهوتی عیراق په یدا کردووه ! نۆسه د ملیون قازانجی هال بیرتان خوی بووه ..

ئاشکرایه ئه گه ر وولاتان نهوتیان تیدا بیت ، عیراق خوی له سهر نهوته بۆیه پیی ده لین دۆرگه ی نهوت (جزیره النفگ) چونکه 11% ی نهوتی سپیری جیهانی تیدایه که ده کاته 228 ملیار به رمیل نهوت !

(4) له و عیززه ته ی محمد الفاتحه وه بو ئه م زه لیلییه ی که ئه مرۆ له که عبه دا له و جیهی که عبدالله ی کورپی الزبیری تیدا ئیعدام کرا ، خاچی سه لیب هه لده گیریت و که نیسه له شاری ئه حسای سعودیه دا زه نگ لی ده دات !

عبدالله يه كيكه له هه ره خواناسه كانى ميژوى ئىسلام . ئه و كاتهى له دايك بوو
پيغمبهر ﷺ الله عليه وسلم له خوښياندا تهكبيرى كرد كه گهورهش بوو ، له
خوشه ويستى خوادا گه شه و نهش و نماى ده كرد . جارى وا هه بوو كه له سوچه يا
له ركوع يا له قيامى نويژدا ده بوو هينده ساكين و بى سرهوت ده بوو ، بالنده
وايان ده زانى تاویره بهرده يان كوته ره داره ده هاتن و پيوهى دنه نيشته وه !

ئهم پياو چاكه سالحهى پيى ده ليين (العائز بالكعبه) واته په نا بردووى بهر كه عبه
، له سهرده مى چه ججاجى سه قهفى دا له كه عبه سيدارهى بو دانراو خنكيئرا
.. ئيستاش خوژگه بخوازيئ بو ئه وانهى ئيعدام ده كرين قه ناره كه يان دارى خاچ
نه بيت !!

(5) كورد كه شتيكى زور لا به سوودو چاك بيت ، پيى ده لئيت : كهوت ده رمانه .
جيهاديش بو كهوت مه بهست ده كريت وهك : پاراستنى دين و رزگار كردنى ديل و
پاراستنى په يمان و .. هتد بى گومان خيلافه ته كهى ئىسلام له كهوت ده رمانه
كاريگه تره .

www.regayrasty.com